
KARBON MALİYETLERİNİN VE EMİSYON HAKLARININ TMS/TFRS KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİL MESİ

Öğr. Gör. Dr. Yusuf GALİP

Pamukkale Üniversitesi Kale MYO
Muhasebe ve Vergi Bölümü

SUNUM PLANI

Karbon Piyasaları ve ETS

Karbon Muhasebesi ve TMS/TFRS

Emisyon Haklarının
Muhasebeleştirilmesi

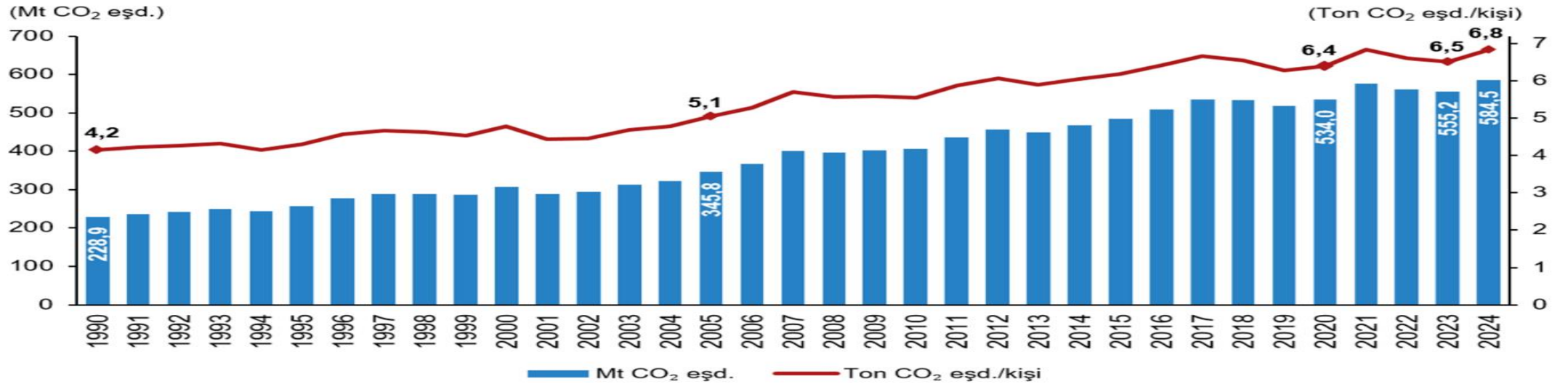
Karbon Maliyetlerinin
Sınıflandırılması

Değerlendirme

GİRİŞ

Karbon piyasası, sera gazları için oluşturulmuş ve emisyon kaynaklarına tahsis edilmiş emisyon izinlerinin alınıp satıldığı bir piyasadır.

TÜİK: Kişi başı emisyon miktarı

GİRİŞ

Bir lke kendisine tahsis edilen emisyon izinlerini, emisyon iznine ihtiyacı olan diğer ülkelere, Kyoto Protokolü'nn 3. ve 17. maddeleri uyarınca satabilir.

EMİSYON TİCARET SİSTEMİ (ETS)

Başta CO2 olmak üzere küresel ısınmaya sebep olan sera gazı emisyonunun azaltılmasını amaçlayan bir mekanizmadır.

Karbon İzinleri-Sertifikaları

KARBON MUHASEBESİ

İşletmelerin sera gazı emisyonlarına yönelik miktar ve parasal hareketlerinin takibi, kayıt edilmesi ve sonuçların raporlanması sürecidir.

- > Takip
- > Kayıt edilmesi
- > Raporlanması
- > Faydalı finansal bilgi üretilmesi

Emisyon Hakları- Karbon Maliyetleri

Muhasebeleştirme- Sunum TMS-TFRS

Metrik veriler- Göstergeler TSRS 1-2

**Stok olarak
Tutulanlar
(Satış veya Üretim
Amaçlı)**

TMS-2

Maliyet ile net
gerçekleşebilir değerin
düşük olanı ile
değerlenir

**Finansal Varlık
Amaçlı Tutulanlar
TFRS 9**

(Fair Value Through
Profit or Loss)

Gerçeğe Uygun Değer
Farkı-Doğrudan kâr
zarara

**Kullanım için elde
tutulanlar
TMS 38**

Maliyet Bedeli-
Yeniden Değerleme
Modeli

**Devlet Teşviki ile
Elde Etmede TMS
20**

Ertelenmiş Gelir

**Emisyon Miktarı
Aşımı**

Kapatma
Yükümlülüğü
Doğar

TMS 37

**Karşılık-
Yükümlülük**

EMİSYON HAKLARI

MUHASEBELEŞTİRME– TMS 20-

38

IFRIC 3 Yaklaşımı (Uluslararası Finansal Raporlama Yorumları Komitesi):

- TMS 38'e göre MODV olarak kaydedilir. İlk alıŖta gerçeğe uygun değer üzerinden ölçölür.
- “ödenen değerler” arasında fark var ise TMS 20 Devlet Teşviki standardına göre “devlet yardımı” olarak ele alınmaktadır.
- Ertelenmiş gelir olarak itfa edilir.

Net Yükümlölük Yaklaşımı

- Nominal değer üzerinden “karşılık” olarak finansal tablolara aktarılmaktadır.
- Bu yöntem, emisyon yükümlölüklerini karşılık olarak muhasebeleştirir.
- Eęer emisyon izni bedelsiz olarak verilmişse, sıfır olarak kaydedilir. Aşan kısmı ise yükümlölük olarak kaydedilir.
- Net yükümlölük yaklaşımında, şirketin elinde bulunan izinlerin piyasa değeri ile izinlerin maliyeti arasındaki fark net yükümlölük olarak muhasebeleştirilir.

•Devlet Teşviki Yaklaşımı

- Karşılıksız devlet teşvikleri olarak muhasebeleştirilir.
- IFRIC 3 ile bağdaşmaktadır.
- Devlet teşviki yaklaşımında, piyasa değerindeki değişiklikler dikkate alınmaz. Sadece ücretsiz verilen izinler, başlangıçta belirlenen değer üzerinden kaydedilir.

	IFRIC 3 Yeniden Değerleme Yaklaşımı	IFRIC 3 Maliyet Yaklaşımı	Devlet Teşviki Yaklaşımı	Net Yükümlülük Yaklaşımı
Varlıklar (Aktifler)				
Emisyonlar (Haklar)	Piyasa Değeri	Maliyet	Maliyet	Maliyet (Bedelsiz ise 0)
Nakit	(Aynı miktarda çıkış)	(Aynı miktarda çıkış)	(Aynı miktarda çıkış)	(Aynı miktarda çıkış)
Yükümlülükler				
Uyumluluk Yükümlülüğü (Gider Karşılıkları)	Piyasa Fiyatı üzerinden Yükümlülük	Maliyet Bedeli Üzerinden	Maliyet Bedeli Üzerinden	Piyasa Değeri – Maliyet Değeri
Özkaynaklar				
Dönem Net Karı/Zararı	Değerleme Farkları ve Ertelenmiş Gelir İtfası	Ertelenmiş gelir — itfası	Ertelenmiş gelir itfası	Piyasa Değeri- Maliyet Değer Farkı

KARBON MALİYETLERİ- SINIFLANDIRMA

- **Dışsal Maliyetler**

- **İçsel Maliyetler**

ORTAYA ÇIKIŞ NEDENİ

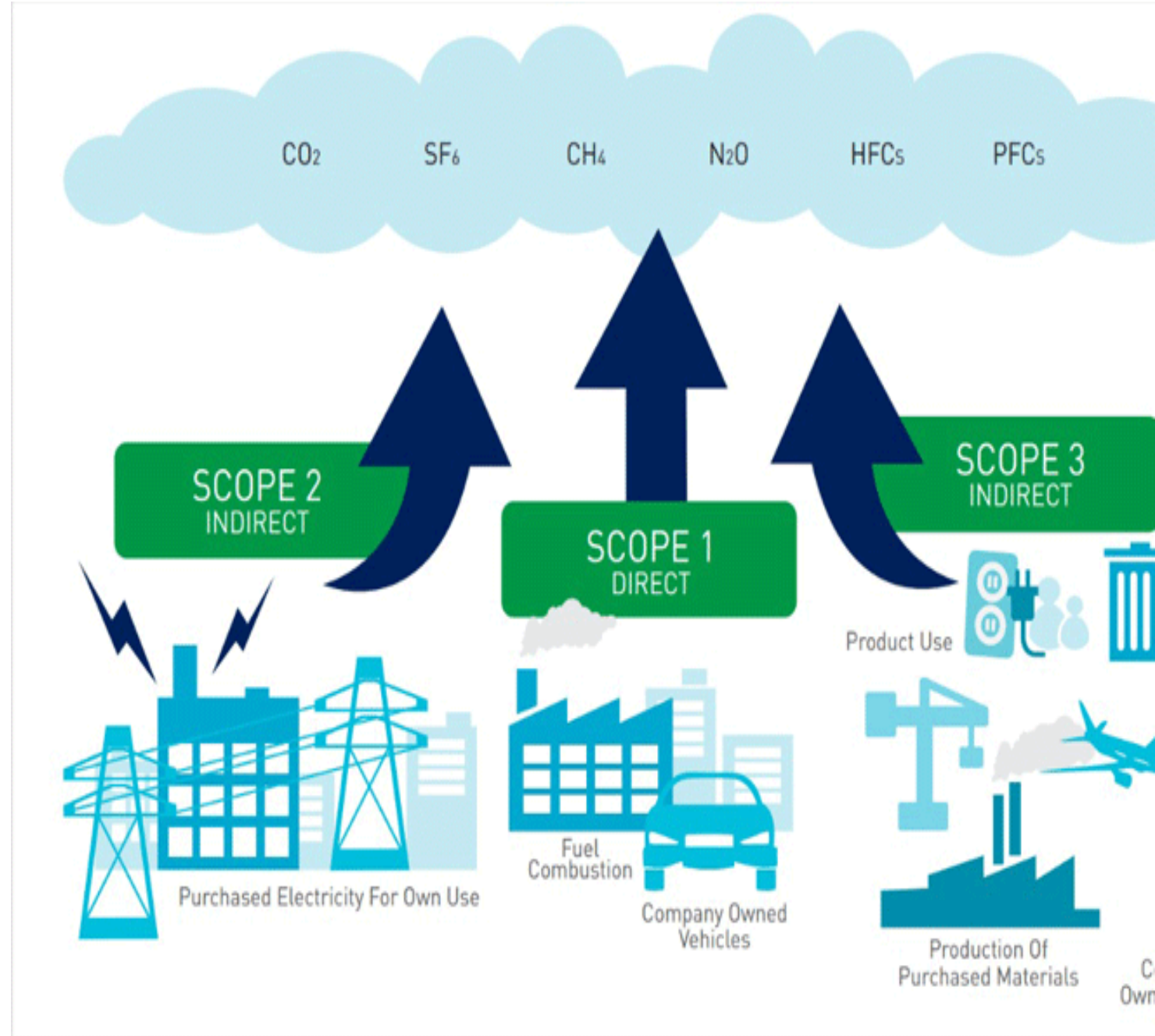
- Önleme (Azaltma) Maliyetleri
- Kullanma Maliyetleri
- Zarar Maliyetleri

Karbon Maliyet Yönetimi	Tanımlama
Geleneksel Giderler	Üretim Artıkları, Geri Dönüşüm için harcanan zaman, Karbon salınımını azaltmak için harcanan giderler, Atık Depolama.
Düzenleyici Maliyetler	Salınım standartlarının karşılanması ve kirlenmenin neden olduğu dava karşılıkları
Karbon Kredileri	Karbon Kredileri İşletmenin net karbon salınımı ile net karbon hakkı arasındaki farka göre gelir ya da gider olabilir.
Finansman Maliyetleri	Karbon salınımı azaltıcı teknolojilere yapılacak yatırım maliyeti, karbon vergileri.

ÖRNEK UYGULAMA

- Bir elektrik ve elektronik üretim şirketi, 2020 yılında iklim değişikliğiyle mücadeleyi stratejisinin ve müşteri odaklı yaklaşımının önemli bir parçası olarak görmekte ve 31 Aralık 2025'e kadar kurumsal karbon emisyonlarını indirmeyi taahhüt etmektedir.
- Karbon Dengeleme (offset) projesi planlanmış.
- Bir akine Satın alınmış enerji verimliliği için.
- 2025 yılında karbon kredisi alınmış ve bugünkü değeri 7 Milyon TL'dir (Akçakanat ve Can, 2026).

Finansal Tablolar

Bilanço

Etkiler

- Gerçekleştirilen enerji verimliliği ve teknoloji odaklı makine yatırımları neticesinde maddi duran varlık kaleminde artış meydana gelir.
- Karbon kredisi edinimleri ve sermaye harcamaları sebebiyle nakit ve benzeri likit varlıklarda azalış görülür.
- 2025 hedef yılına kadar taahhüt edilen karbon kredisi alımlarına ilişkin tahakkuk eden tutarlar doğrultusunda yükümlülükler artış gösterir.

Gelir Tablosu

- Yeni nesil çevre dostu makine ve teçhizat yatırımlarına bağlı olarak dönem amortisman giderleri yükselir.
- Karbon dengeleme mekanizmaları çerçevesinde yapılan alımlar gider yazılarak dönemsel kârlılığı etkiler.

DEĞERLENDİR

- **ME** Kurumsal emisyon hedefleri yalnızca çevresel bir sorumluluk değil, aynı zamanda doğru muhasebe politikalarıyla yönetilmesi gereken stratejik ve finansal bir süreçtir.
- Karbon maliyetleri ve Emisyon Haklarının TMS/TFRS'ye göre muhasebeleştirilmesi eğitimleri gerçekleştirilebilir.
- FRSHP'de karbon muhasebesine yönelik hesap grubu oluşturulabilir.

TEŞEKKÜRLER

"Gezegenimiz için en büyük tehdit, onu bir başkasının kurtaracağına inanmaktır."

Öğr. Gör. Dr. Yusuf GALİP | ygalip@pau.edu.tr